

PMKL z nowym wydawnictwem o drewnianych domach na Białostocczyźnie

Właśnie ukazało się trzecie wydanie książki dr. Artura Gawła „Zdobnictwo drewnianych domów na Białostocczyźnie”, którego wydawcą jest Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej. Po dziesięciu latach autor ponownie wrócił do tematu wprowadzając znaczące zmiany.

Treść albumu zawarta jest w trzech rozdziałach. W pierwszym omówiona jest ogólna charakterystyka drewnianych budynków mieszkalnych na Białostocczyźnie, w drugim powstanie i rozwój zdobnictwa, opisana jest technika wykonywania detali wraz z charakterystyką motywów zdobniczych. Trzeci rozdział, najobszerniejszy, przedstawia detale zdobnicze wiejskich domów, począwszy od ozdobnego szalowania ścian i szczytów, przez detale zdobiące same szczyty takie jak wiatrownice, rogowniki, sterczyny, czy wiatrowskazy po zdobieniu okien, naroży oraz drzwi. W XIX-wiecznych domach te ostatnie wyróżniały się często ozdobnym szalunkiem zewnętrznej powierzchni, co także można zobaczyć w albumie. Bez wątpienia na Podlasiu dekoracyjnością wyróżniają się ganki i werandy, których kilkadziesiąt ilustracji znajdziemy również w wydawnictwie.

- Książka jest adresowana do wszystkich osób zainteresowanych drewnianym budownictwem – podkreśla dr Artur Gawel. – Mam nadzieję, że będzie służyć jako wzornik wszystkim tym osobom, które będą chciały odtworzyć detale zdobnicze zgodnie z regionalną tradycją.

Podsumowanie kilkadziesiątu lat pracy

Przedstawiony w publikacji materiał ilustracyjny został zebrany w blisko czterystu miejscowościach, co wymagało wielu lat pracy. Jak pisze we wstępie autor, album jest podsumowaniem jego blisko trzydziestoletniej pracy dokumentacyjnej w terenie. Najstarsze

...y, szczegółowej, pracy dokumentacyjnej w terenie, najcenniejsze zdjęcia i rysunki są powstały w 1993 roku.

– Wydanie tej książki to dla mnie ogromna satysfakcja, gdyż jest ona, od początku do końca, moim dziełem. Sam przygotowałem teksty, wykonałem zdjęcia i wszystkie rysunki. To wymagało ogromnej pracy.

Rozszerzony został tekst, dwukrotnie powiększona została liczba fotografii i rysunków, co w sumie dało blisko tysiąc ilustracji. Album ma też dwukrotnie większy niż w przypadku dwóch poprzednich wydań format, a ma to niezwykle istotne znaczenie w przypadku publikacji o tego typu charakterze.

Ginący świat na unikatowych fotografiach

Większe fotografie zdecydowanie lepiej oddają urok drewnianych budynków i zdobiących je detali, pozwalając czytelnikowi podziwiać każdy ich szczegół. Wartość materiału ilustracyjnego zawartego w książce wynika z jego dokumentacyjnego charakteru, z roku na rok ubywa drewnianych domów o walorach zabytkowych, a te które jeszcze pozostały, straciły w wyniku remontów swój pierwotny wygląd, w tym także zdobiące je detale, takie jak nadokienniki, listwy podokapowe czy też okiennice. Obecnie na masową skalę wymienia się drewniane okna na wykonane z PCV, a dodatkowo estetykę budynków całkowicie burzy montowanie przyłączy energetycznych z biegnącymi na zewnątrz ścian białymi karbowanymi rurami. Dziś wykonanie zdjęć, na których budynki wyglądają tak, jak tuż po ich wybudowaniu, jest praktycznie niemożliwe, a wiele z zawartych w albumie fotografii ma wartość archiwalną, gdyż fotografowanych obiektów po prostu już nie ma. Dotyczy to również samych detali zdobniczych, które bardzo często podczas remontów są usuwane i niszczone. Trzeba też dodać, że drewno z którego są wykonane pod wpływem warunków atmosferycznych niszczeje, stąd też po kilkudziesięciu latach wiele detali jest w bardzo złym stanie, praktycznie wymagają one

wymiany.

Detale zdobnicze ze zbiorów Muzeum

W trzecim wydaniu zamieszczono też detale zdobnicze znajdujące się w zbiorach Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej, którego kolekcje także w tej dziedzinie są naprawdę bogate. Świadczy o tym chociażby otwarta w ubiegłym roku wystawa zdobionych drzwi wiejskich domów na Białostocczyźnie. W Muzeum oprócz czasowej i stałej wystawy poświęconej zdobnictwu architektonicznemu można podziwiać też zdobione domy z naszego regionu.

„Zdobnictwo drewnianych domów na Białostocczyźnie” to książka, o którą nieustannie pytają zainteresowani drewnianym budownictwem czytelnicy z całej Polski. Nakład poprzednich wydań już dawno się wyczerpał. Okazuje się, że piękno drewnianych domów Białostocczyzny budzi zainteresowanie zarówno tych, którzy mają je w zasięgu ręki, czyli mieszkańców tego regionu, jak i osób z innych części kraju.

źródło i fot.: Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej

oprac. Małgorzata Sawicka

